

Massamedia: grenzen aan gebruik

H.P. Dam

Al wat waar, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenkt dat (Filip. 4:8).

Het 'massamedium'

Massamedia bestonden nog niet in de tijd dat de Bijbel werd geschreven. De boekdrukkunst was nog niet uitgevonden, om van uitzendingen door de ether nog maar niet te spreken. We kunnen daarom in Gods Woord geen rechtstreekse aanwijzingen vinden voor ons omgaan met de media.

Wel spreekt de Schrift over 'ontvangers'. Er zijn duidelijke richtlijnen over de dingen waarmee iemand zich mag inlaten en de dingen die je niet in je leven en je hart mag toelaten.

Massamedia in de eigenlijke zin van het woord bestonden nog niet. Maar misschien mogen we de duivel het grote 'massamedium' noemen: het beest, de grote wetteloze, die voortdurend bezig is de wereld voor zich op de knieën te krijgen. Op zichzelf genomen zijn massamedia niet uit de boze. Het gaat zonder uitzondering om uitstekende vindingen. Beslissend is de vraag hoe ze gebruikt worden met betrekking tot de komst van Gods Koninkrijk, welke rol ze spelen in de geestelijke strijd die gevoerd wordt tot de dag van Jezus' komst.

De media kunnen goed gebruikt worden. Ook Christus 'zendt uit'. Maar helaas moeten we constateren dat de media goeddeels in handen zijn van wetteloze mensen. Dat moet ons wel heel voorzichtig en kritisch maken.

Strijd om je ziel

Onze ziel wordt belegerd.

Petrus schrijft over de vleselijke begeerten die strijd voeren tegen onze ziel (1 Petr. 2:12). Paulus roept op geen zorg aan het vlees te wijden, met als gevolg dat begeerten worden opgewekt (Rom. 13:14). Dezelfde Paulus zegt, dat we moeten erkennen wat de wil van God is: het goede, welgevallige en volkomene, dat we ons denken moeten vernieuwen (Rom. 12:20). Hij roept Timoteüs op geen deel te nemen aan zonden van anderen, maar zichzelf rein te houden (1 Tim. 5:22). In Filippenzen 4:8, de tekst die hierboven uitgeschreven staat, schrijft hij ons voor met welke dingen we ons wel moeten bezighouden.

In de strijd om onze ziel, die wordt belaagd door allerlei onreinheid, moeten we, in de kracht van Gods Geest, onszelf rein en onbesmet bewaren. Dat betekent dat we de toegangspoort tot onze ziel moeten bewaken. Niet alles mag naar binnen!

De afstemming van onze 'ontvanger'

Op welke zender zijn wij afgestemd?

Ieder mens heeft een antenne voor de zonde. Paulus zegt dat in ons vlees geen goed woont, we zijn vlees, verkocht onder de zonde. De zonde wekt in ons allerlei begeerlijkheid op (Rom. 7). Beschreven of verfilmde scènes waarin de zonde hoogtij viert, appelleren aan wat leeft in ons eigen hart. We zijn vatbaar en 'prikkelbaar'. Dergelijke scènes kunnen het vlammetje zijn dat het vuur van de begeerte in ons laat ontbranden. Jakobus schrijft indringend en herkenbaar over de weg tot de zonde met de daad en het einde van deze weg: zo vaak als iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuigkracht van zijn eigen begeerte. Wanneer die begeerte bevrucht wordt, of wanneer we die laten bevruchten, wordt de zonde geboren. Wanneer deze zonde volwassen wordt, is het eindresultaat de dood (Jak. 1:14).

In ons gebruiken van de media moeten we ervoor zorgen, dat onze begeerte tot zonde niet wordt bevrucht met als eindresultaat onze ondergang.

Wat mogen we lezen, horen, zien?

Ik wil nog wat breder aandacht besteden aan de boven aangehaalde tekst uit de brief aan de Filippenzen (4:8). Paulus geeft daar aan, aan welke criteria de dingen moeten voldoen, die wij bedenken. Met dat bedenken is bedoeld: intensief ermee bezig zijn, je aandacht eraan wijden. Welke dingen zijn onze aandacht waard?

Al wat *waar* is: dat wat eerlijk, oprecht, zuiver is.

Al wat *waardig* is: de dingen waar je respect voor op kunt brengen.

Al wat *rechtvaardig* is: wat goed is, naar de norm van Gods wet.

Al wat *rein* is: het heilige, het kuise, het fatsoenlijke.

Al wat *beminnelijk* is: wat aangenaam is, mooi en lieflijk.

Al wat *welluidend* is: mooi om naar te luisteren, goed om te horen.

Al wat *deugd* heet: het opbouwende, wat goed is voor de mensen in de ogen van God.

Wat *lof verdient*: waar je hoog van kunt opgeven, wat prijzenswaardig is.

Acht criteria somt Paulus op. Waarmee tegelijk het tegenovergestelde verwerpelijk wordt: de misleiding, het waardeloze, het verkeerde, het vunzige, het lelijke, het schreeuwerige, het ondermijnende, het verachtelijke.

Wat kan de toets van de criteria van Paulus doorstaan?

Concrete richtlijnen?

Het is moeilijk concrete richtlijnen te geven over wat je wel of niet mag lezen, horen of zien. Niet ieder mens is hetzelfde. Ook de leeftijd speelt een rol.

Als richtlijn kan onmogelijk gelden dat je boek of tijdschrift weg moet leggen en radio en televisie uit moet doen, zodra je een zonde verneemt. Het journaal besteedt veel aandacht aan de verkeerde daden van mensen. Toch kan het zinvol zijn, ernaar te kijken.

Mijns inziens ligt de grens wel daar, waar de zonde als amusement wordt opgediend. Waar de zonde verheerlijkt wordt en als normaal wordt voorgesteld. In de meeste films en series wordt de zonde uitgebaat ten dienste van onze ontspanning. Verheerlijking van geweld, het absoluut ontbreken van normen ten aanzien van seksualiteit en relaties, een levensstijl waarbij men al zijn vertrouwen stelt op aardse dingen: wij moeten er niet mee van doen willen hebben. Bepaalde passages en scènes kunnen zich haast onuitwisbaar in ons hoofd en ons hart nestelen. Elk moment weer kunnen ze onze gedachten en onze dromen verontreinigen of een aanleiding zijn om daadwerkelijk in zonde te vallen. Een zuiver hart en een reine ziel zijn een kostbaar goed.

Het zegt veel over ons geestelijk peil, als we beweren dat programma's pas boeiend kunnen zijn, wanneer de zonde tot onderwerp wordt gemaakt. De geweldige leegte van veel programma's ligt vèr beneden het peil van mensen die als Gods beeld zijn geschapen. Ze zijn het niet waard dat wij ons ermee bezighouden.

Als het gaat om lectuur en programma's voor onze ontspanning, moeten we zonder meer de criteria van Paulus hanteren.

Blijft er nog wat over?

Misschien weinig, maar dat is niet het belangrijkste. Als het weinige maar goed is. Wanneer we niet terugschrikken voor enig niveau, zijn er nog tal van goede, informatieve programma's en opbouwende tijdschriften. Het is als christen nodig om de ontwikkelingen in de wereld te volgen. Onze eerbied voor God en zijn schepping kan groter worden door wat we zien, horen of lezen.

Ook wat onze ontspanning betreft, zal heus niet alles verwerpelijk zijn. Overigens heb ik wel de indruk dat de ontspanning door middel van de televisie, nog afgezien van de kwaliteit van de programma's, bij velen een onevenredig grote plaats inneemt. Hebben we zoveel tijd nodig om ons te ontspannen en moet het op zo'n passieve manier?

Tegengif

Onze begeerte tot zonde kan gevoed worden door de media. Ons gelóóf móet worden gevoed! Wie niet regelmatig de tijd neemt om persoonlijk uit Gods Woord te lezen en Hem te zoeken in gebed, moet de media maar helemaal ongebruikt laten liggen. Want wie niet de Geest in zich laat werken door het Woord en vraagt om zijn heiligende kracht, kan de onreinheid die hij ziet en hoort en leest, niet aan.

Radicaal

Veel christenen kunnen niet goed omgaan met de media of willen dat zelfs niet. Ze kunnen of willen de onreinheid niet uit de weg gaan. Het kijkgedrag in gereformeerde gezinnen is maar al te vaak zeer onkritisch of ronduit zondig.

Er wordt vaak gezegd: je kunt de wereld niet uitzetten, dus moet ook de televisie aan mogen blijven. Het leuke van de televisie is, dat die wel uit kan. Zelfs in de wereld, waarin we ongewild met van alles geconfronteerd worden, hebben we de roeping om het kwaad uit de weg te gaan. Zullen we dan tenminste in onze eigen huiskamer niet in eigen hand houden wat daar binnenkomt of niet?

Tenslotte: het is mogelijk om zonder televisie te leven (om me nu tot dit medium te beperken). Er zijn er nog die het doen, zonder dat ze wereldvreemd zijn en achterlopen. Het blijkt zelfs zeer goed te kunnen zijn voor je vorming en vaardigheden. Wie niet op verantwoorde wijze met de media kan omgaan, moet ze radicaal de pas afsnijden.

Beter je televisie op de schroothoop dan je lichaam in de hel (Matt. 5:29).